

Handläggare
Lena Henlöv
Staben
Ledningsstrateg
08-523 022 02
lena.henlov@sodertalje.se

Till
Utbildningsdepartementet

Ert diarienummer
U2020/06271

Yttrande över remissen ”Samverkande krafter för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk” (SOU 2020:66)

Inledning

Södertälje har fått ovan utredning på remiss och lämnar nedan sina synpunkter på denna. Synpunkterna kopplar till utredningens olika avsnitt och utgår från sammanfattningen

Utredningens utgångspunkter och principiella ställningstaganden

Södertälje kommun delar utgångspunkten att vuxenutbildningen inte får reduceras till enbart ett arbetsmarknadspolitiskt instrument även om målet för de flesta av vuxenutbildningens elever är att stärka den egna ställningen i arbetslivet. Kommunal vuxenutbildning (Komvux) har som övergripande mål att eleverna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet och att främja personlig utveckling. Komvux ska även ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Detta gäller i synnerhet svenska för invandrare (sfi), eftersom språkkunskaper är en grundläggande förutsättning för stadigvarande arbete och/eller fortsatta studier.

Styrning och ansvarsfördelning

Södertälje kommun instämmer i utredningens förslag och bedömningar. Det är dock av vikt att i de fall förslagen bedöms öka huvudmannens administration bör tydligt kopplas en finansiering av åtgärderna.

Kommunalt språkansvar, KSA

Södertälje kommun instämmer i vikten av att nyttja möjligheten att använda sfi som det viktigaste medlet för etablering på arbetsmarknad och för integration. Södertälje kommun ser dock att flera av förslagen kopplade till att inrätta ett kommunalt språkansvar (KSA) kommer att öka kommunernas kostnader. Det bör därför tydligt kopplas en finansiering av åtgärderna.

En tydlig ökad kostnad gäller förslaget till förstärkt arbete med handlingsplan för KSA och till den kopplade åtgärder, samordning, uppföljning och utvärdering (punkt 1).

Vidare beskrivs i utredningen att KSA innebär att kommunerna kan göra en mer träffsäker målgruppsanalys med utgångspunkt i vad som framkommit om individernas förutsättningar för sfi-studier. Därigenom ska möjligheterna öka till ett relevant sfi-utbud som ger eleverna möjligheter att

kombinera sfi med andra aktiviteter enligt reglering i skollagen (punkt 2). Vuxenutbildningen anpassar i stor utsträckning utbudet av kurser utifrån sfi-elevernans förutsättningar, t ex förkunskaper genom tidigare utbildning. Att dessutom genomföra anpassningar till de studerandes olika aktiviteter kommer att leda till ännu fler och mindre undervisningsgrupper inom sfi. Att i ännu högre grad anpassa grupper till olika förutsättningar ställer stora krav på komvux organisation, främst i form av fler lärare och ökad administration och därmed till ökade kostnader.

Utredningen framför även att elever som avbryter sina studier innan de nått målen för den avslutande sfi-kursen ska följas upp med syfte att studierna ska slutföras (punkt 3). Södertälje kommun instämmer i syftet att eleverna i så hög grad som möjligt ska slutföra sina sfi-studier. Det är dock viktigt att vara medveten om att vid längre avbrott från sfi-studier tappar eleverna ofta tidigare kunskaper. Det finns ett behov av att ha strukturer/resurser för att hantera elever som har betyg i en kurs, men inte längre når de kunskapsnivåerna och behöver extra stöd, vilket även leder till ökade kostnader inom Komvux. Det är därför av största vikt att elevernas sfi-studier prioriteras så att studieavbrott förebyggs i så stor utsträckning som möjligt.

Huvudmannen, således respektive kommun, ska enligt förslaget inrätta en KSA-funktion (punkt 6). Södertälje kommun vill framhålla att även om en sådan funktion inrättas så kommer inte den funktionen/kompetensen att kunna vara utförare av allt administrativt arbete till följd av föreslagna förändringar inom sfi. Även den befintliga skoladministrationen inom Komvux kommer att öka, vilket leder till högre kostnader.

Södertälje kommun vill dessutom lyfta frågan om på vilket sätt och av vem kommunernas arbete med handlingsplaner (punkt 1) ska följas upp. Det är viktigt att det är tydligt vilka konsekvenser/åtgärder som är aktuella om kommunerna inte upprättar handlingsplaner, följer sin handlingsplan alternativt utformat handlingsplaner som inte når upp till syftet med planen.

Vägledning och studieplanering

Södertälje kommun instämmer i huvudsak med utredningens förslag och ståndpunkter. Kommunen vill dock framhålla att förslaget som avser validering (punkt 4) av elevers tidigare kunskaper behöver förtydligas och bli mer konkret för att kunna ta ställning till. Det är viktigt att det tydliggörs att en validering inte kan leda till betyg i en kurs. Eleven behöver alltid genomföra en prövning för att erhålla ett betyg.

Fastställd kurstid och verksamhetspoäng i sfi

Södertälje kommun instämmer i huvudsak med förslaget och ser att det är positivt att kurstider fastställs för sfi, vilket kommunen bedömer kan leda till effektivare studietid och högre betyg.

För att åtgärden ska få tänkt effekt vill Södertälje kommun dock föreslå att begreppet utbildningstid används istället för garanterad undervisningstid, eller möjligen kan båda begreppen användas och förtydligas. Studier på heltid ska tydligt förutsätta att eleven använder 40 timmar i veckan för sina studier. Av det ska minst 15 timmar vara lärarledd undervisning. Resten av tiden, dvs 25 timmar i veckan ska planeras tillsammans med eleven för att det ska vara heltidsstudier. Det är viktigt att det även för sfi-studier är tydligt att heltidsstudier innebär både lärarledd undervisning och studier med eget ansvar. För att kunna ta det egna ansvaret behöver lärare ge eleven stöd med tydliga strukturer och förväntningar samt ett studieschema för dessa 25 timmar. Det är också av största vikt att andra instanser respekterar att studierna avser heltid och inte förväntar sig att sfi-elever ska delta i andra aktiviteter alternativt inte erbjuds förskola i tillräcklig utsträckning samtidigt som studierna pågår.

För närvarande uppfattar många elever, i synnerhet de som saknar studiebakgrund, ofta att det endast är den lärarledda undervisningen, 15 timmar, som ska genomföras. Det kopplat till att eleverna läser respektive kurs till de uppnått målen för kursen innebär också att studierna kan ta lång tid för eleverna att genomföra. Det uppstår sedan ofta svårigheter när eleverna går över till grundläggande studier i svenska som andraspråk, där tempot och förväntningarna är betydligt högre jämfört med det som eleverna upplevt under sina sfi-studier.

Om eleven inte har förutsättningar att studera heltid, t ex genom att den även ska delta i andra myndigheters aktiviteter alternativt arbetar/praktiserar, ska den hänvisas till deltidsstudier (flexi). Studietiden blir då längre för att klara samtliga kurser.

Digitala studieformer

Vuxenutbildningen i Södertälje kommun har under pandemin, Covid 19, fått erfarenheten att det i större utsträckning går att kombinera när- och distansundervisning. Det finns elever som anser att de med fjärrundervisningen fått bättre tillgång till stöd för att klara kurserna samtidigt. Det kan finnas ett behov av att nyttja de digitala verktygen bättre och därigenom se möjligheterna att individanpassa utbildningen i större utsträckning. Att det inte behöver vara när- eller distansundervisning på det viset som strukturen är idag, utan att det kan vara närundervisning med olika stora inslag av distansundervisning. Vuxenutbildningen i framtiden behöver fler verktyg och anpassad pedagogik för att lära vuxna elever att lära själva.

Mer jämställda villkor genom vuxenutbildning

Södertälje kommun instämmer förslagen med vill lyfta att länsstyrelsens uppföljning av befintliga verksamheter för kortutbildade, som ska tillgodose deras behov av meningsfulla och framåtsyftande aktiviteter utanför reguljär utbildning och arbetsmarknad är otydlig. Vad som är meningsfullt för en person är svårt att definiera och är det meningsfullt på kort eller lång sikt? Vem avgör graden av meningsfullhet? Vidare bör framåtsyftande definieras tydligare? För individen eller ur ett arbetsmarknadsperspektiv?

Kompetens

Södertälje kommun har inte några invändningar utan instämmer i utredningens förslag. Vuxenutbildningen i Södertälje har för att öka kvaliteten i undervisningen inom egen region ett samarbete med Linköpings universitet för att öka kompetensen hos lärare inom verksamheten.

Elof Hansjons
Ordförande utbildningsnämnden